

EVANG. EGYZHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetés díja:

Egész évre . . . 6 frt.
Fél évre . . . 3 „
Negyed évre 1 frt 50 kr.
Egy szám ára 12 kr.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Felelős szerkesztő és kiadó:

VERES JÓZSEF.

Hirdetés díja:

Egész oldal . . . 8 frt
Fél oldal . . . 4 „
Negyed oldal . . . 2 „
Ennél kisebb . . . 1 „
Bélyeg külön 30 kr.

Atyám születésnapján.

— 1899. nov. 11 —

Kilenczven éves elaggott atyám,
E szép napon szivből köszönt fiad!
Éltednek ritka-nagy alkonyatán
Sirnom kell hála, gyász s öröm miatt.
Jó illatként a hála oda szálljon,
Hol trónol az örök Gondviselés,
S megtart az árban egy kis deszkaszálon,
Ha gyermek hittel nyúl feléje kéz.

Ő tartott meg! Nézz végig multadon,
Immár egy század őszült meg veled,
S ifjult erővel mentél útadon,
Bizván: ha dorgál az Isten, szeret.
Harcz- és búgondban csak megizmosodtál,
Az elmulás mosolygó angyalod;
Aggkor hegyén szived most hálaoltár,
A sújtó vesszőt, azt is csókolod.

De nemcsak sújtott, — áldott is a kéz,
Azé, kit féltél hű gyermek gyanánt.
Piros egészség, meglegedés,
Gyermeksereg: nagy áldás egyaránt.
Gyermeksereg. Minő kép, boldog Isten:
Ott feslő bimbók a törzsön, a fán, —
Most szelleme, mint árnyak, lengnek itten,
Köztük te, drága, édes jó anyám.

Vasárnaponként, ha az est beállt,
Ő gyűjte körbe minket, magzatit;
Zengett az ének, szálló ima szállt,
S az ég virága nyílt bennünk, a hit.
Oh jó szülők, lelkemben megmegcsendül
Szent visszhangként ez ének és ima.
Emlékezem s szemembe könnyre könny gyűl:
Hogy tudjam én ezt meghálálni ma?

Bár gyöngybe foglalnám is nevetek',
Atyám s fogyo testvéreim nevét:
Koldus maradnék együtt veletek,
Ha rátok nem szórnám lelkem hevét.
Kincs halmazánál, mondd, nem többet ér-e
A szeretet, a hála s kegyelet?
Fel a szivei! Áldás atyánk fejére!
Nyiljék virág a porladók felett!

SÁNTHA KÁROLY.

Anyakönyvi másodpéldányok.

Ez év elején hivatalos megkeresést kaptam a járási főszolgabírótól, hogy egyházam anyakönyvi másodpéldányát 1867-ik esztendőről irjam le, terjesszem be, mivel azok a megyei irattárban nincsenek meg. Mialatt magamban és másokkal tanakodtam, hogy mit tevő legyek, jött a sürgetés: küldi-e már? Mit tehettem mást, elküldtem a következő válaszat: Nem érzem magam kötelezve régi idők és régi emberek mulasztásait pótolni, megfelelő díjazás nélkül.

Ment a jelentés az alispánhoz, hogy a hiányzó másodpéldányok kiadását megtagadtam. Mire az alispán utasította a megyei irattárost, nézzen utána, nem hiányzik-e még több másodpéldány is, más egyházakból is és tegyen arról jelentést. A nagy seprés eredménye az lett, hogy az én egyházam 7 évről, s azonkívül 7 evangelikus és vagy 12 róm. kath. egyház anyakönyvi másodpéldányai 5—9 évről hiányzanak. Összesen vagy 300 anyakönyv mind a hatvanas évekből.

Ment a felterjesztés a belügyminiszterhez — intézkedjék. Innen kis vártatva jött a rendelet a kerület püspökéhez, hívja fel a megjelölt egyházak papjait: igazolják, hogy azok a hiányzó anyakönyvi másodpéldányok annak idején be lettek e

küldve a megyei irattárba, vagy sem, Ha beigazolni tudja, hogy be lettek küldve, állítsa ki azokat megfelelő díjazás mellett, a ki nem képes igazolni, az is küldje be minden kárpótlás nélkül.

A miniszteri rendelet, püspök és főesperes útján leérkezett hozzánk, mihez tartás végett. Nem szólok a paptársaimról (egyikünk sem tudja igazolni a beküldést,) de én bizony nem tudom, hogy mihez tarisam magam, azért viszem az ügyet a nyilvánosság elé. Mert sohogy sem tudok megbarátkozni azzal, hogy a miniszter ilyen rövidesen rendelkezék akár velem, akár egyházam anyakönyveivel.

A törvény ez: minden pap, egyháza anyakönyvének másodpéldányait, a megyei irattár számára évről-évre beszolgáltatni köteles. Azaz rosszul mondom, ez törvény volt 1895-ig, a mely minket többé semmire sem kötelez. Most ez a kötelezettség az állami anyakönyvvezetőket terheli.

Ha mulasztás történt a multban, azt joga, sőt kötelessége volt exequálni az illetékes hatóságnak, annak idején. De ha elmúlt 30—40 esztendő, ha kihalt egész generáció, ha az illető egyházban már harmadik vagy negyedik lelkész működik, ha ama országos törvények már hatályon kívül lettek helyezve, akkor a politikai hatóságnak nincs semmi követelni valója a papokon, ahhoz való jogát elvesztette saját hibája, saját mulasztása folytán. Mert minden jog elévül bizonyos idő leforgása alatt. Csombor Imre elemelte a postkislit, $\frac{1}{4}$ milliót, kitudódott 15 év mulva, a dolog elévült, felelősségre vonni nem lehetett. 32 év alatt az ősköltől örökölt ingatlanhoz való jogunk is elévül, ha addig nem törődünk vele. Nem lehet, hogy az egész mindenségben csak egyházi anyakönyvek tegyenek kivételt, hogy ezeket lehessen bekövetelni, akár 100 év mulva, és tetszés szerinti mennyiségben, azon egyszerű indokolással: nincsenek meg.

Nincsenek meg, tehát nem lettek beküldve; ez nagyon furcsa logika. Ép oly joggal lehet mondani, tehát elvesztek, tehát nem tudjuk megtalálni, a megyeház padlásának mely sarkában mulatnak velők az egerek, és még egy csomó tehát. De ha csakugyan az áll, hogy nem lettek beküldve, akkor is kit terhel a felelősség? Semmi esetre sem minket, a kik akkor csecsszóó gyerekek voltunk; elődeinket, tessék azokhoz fordulni. Ludasok ebben a dologban főképen azon megyei tisztviselők, a kik a mulasztást annak ide-

jén nem exequálták s azok is, a kik azóta hosszúsorban a hiányt észre nem vették. Hogyan jutunk mi ahhoz, hogy egész sereg ember mulasztását mi pótoljuk, s vállaljunk magunkra oly munkát, a mely pénzbe is, de különösen sok időbe kerül? Különösen ha tudjuk, hogy azok a másodpéldányok egynémely irattárban milyen gondozásban részesülnek.

Egyik felföldi városban történt, a hetvenes évek derekán, hogy a diákság akár a hentesnél, akár a kofánál, akár a szatócsnál vásárolt tepertőt, sült tököt, pattogatott kukoriczát s más diáknyalánkságokat, mind matrikulákba csomagolva kapta. Egy papfi édes apjának az irására ismert a kiszakított anyakönyvi lapokon. Nagy zaj lett a dologból, vizsgálat, s kitűnt, hogy a porlepte másodpéldányokat a megyei hajdúk árulták olcsó pénzen, csomagoló papirosnak.

Ilyen eset azonban a legpéldásabb rend, s a legéberebb örködés mellett is előfordulhat. Különösen hurczolkodásnál, vagy pedig takarításnál, mi minden elhanyagodik. S évek hosszú sora alatt, különösen a szolgaszemélyzet között, mindig találkoznak olyan élelmes emberek a megyeházán, a kik a lócsöt is megfejjik, az anyakönyvi másodpéldányoknak is hasznukat veszik. De ez nem történhetik a mi rovásunkra.

Nem is történik — csak néhol. Egyik jó barátom, a kitől pár év előtt szintén egész csomó „hiányzó“ másodpéldányt követeltek be, ezért a munkájáért 171 forintokat kapott. S hozzá még a szükséges papirost, egy korsó ténát és egy doboz tollat. Az oda való r. kath. collega nem adta olyan olcsón, ő 200 frton felől kapott.

Más baj különben nincsen is, csak az, hogy egy helyütt fizetnek százasokkal, másutt meg egyszerűen elrendelik. És ez a baj nem egyedül a mi bajunk, mi nyolezunké, hanem édes mindnyájunké. Mivel ilyen „hiányzó“ másodpéldányok nagy tömegekben találhatók, nem csak tisztáninnen és tisztántúl, hanem dunáninnen és dunántúl is. Hodie mihi, cras tibi. Valami közös eljárásban kellene megállapodnunk, nem pedig minden évben és minden megyében, kit-kit a sorsára hagyni, a politikai hatóságnak kiszolgáltatni, ő lássa: kit hogyan fülelhet le.

Mindent lehet kifogásolni, az az egy azonban minden kétségen felül áll, hogy csomagoló papirosra a jövőben is szükség leszen, akarom mondani, hiányzó másodpéldányok mindig lesznek.

feles számmal. Az is bizonyos, hogy mi magunk és elődeink is, nem a vármegyei egerek, sem a vármegyei hajdúk, hanem a vármegyei irattár számára dolgoztunk. Dolgoztak és dolgozunk most is sok mindent ingyen. A mire mostan az állami költségvetésben 70,000 frt van előirányozva (hát még a községeknek mennyibe kerül az állami anyakönyvvezetés?), azt mi mind ingyen csináltuk. Ez azonban korántsem jelenti azt, hogy az idők végezetéig mindig csináljuk, tizszer is újra csináljuk, most is a midőn kifelejtettek bennünket, mint anyakönyvvezetésre alkalmatlanokat, és mindig ingyen. El lettek véve tőlünk az anyakönyvek, meg lettünk fosztva minden kárpótlás nélkül olyan jövedelemtől, a mely ha nem is csurrant, hát cseppent. azért legyünk megkimélve az ilyen zaklatásoktól is végre-valahára.

Országosan rendezendő ez az ügy, mivel ez nemcsak minket, hanem a retormátusokat és a róm. katolikusokat is érdekli. Ezt miniszteri rendeletekkel esetről-esetre és mindég másképp intézni nem szabad. Avagy ki fog engedelmessékedni olyan miniszteri rendeletnek, a mely minden törvényes alap nélkül, minket készpénz kiadásra kötelez, s ránk hónapokig, esetleg évekig tartó munkát róhat?

Vigyük az ügyet egyházi gyűléseink s innen az országgyűlés elé.

—GY.

A középiskolai ifjúság istentiszteletei és lelki gondozása.

Az 1899 július 3-án Budapesten tartott első vallás tanári értekezleten előadta: Frenyó Lajos eperjesi colleg főgymnasiumi vallás tanár

(Folytatás.)

Míg a meg nem confirmált ifjúságnál, azt lehet mondani, mindenütt egyforma az eljárás, a mennyiben a vasárnapi iskolába, illetőleg a gyermekistentiszteletekre utasítják, addig a magasabb, a mi középiskoláinknak megfelelő, iskolába járó ifjúságnál úgy Angol, mint Németországban, a melyekről tájékozást szerezhettem, különböző az eljárás.

Igy Angolországban, mint dr. Szabó Aladár ref. theol. tanártól, a ki ott a viszonyokkal ismerős, értesültem, daczára annak, hogy némely iskolánál előfordul az intézeti lelkipásztori állás, nem-

csak az intézet lelkésze, hanem más tanárok is tartanak intézeti istentiszteleteket, mikor is irást magyaráznak. Külön vallás tanárok ott nincsenek.

Épen úgy áll a dolog Németországban, hol szintén nincsenek külön vallás tanárok, hanem theológiát is végzett egyének, a kik külön vallás tanári vizsgát tesznek, de a kik nem lelkészek, végzik a vallásoktatást és tartanak a többi tanárokkal együtt ifjúsági istentiszteleteket. Mint Angliában, Németországban is különböző az ily intézeti istentiszteletek tartásának módja. Egyes intézetek beérik azzal, hogy a nem confirmált ifjúság a vasárnapi iskolába, illetőleg gyermekistentiszteletekre jár, a többi pedig a gyülekezet istentiszteletén vesz részt, mások ezenkívül intézeti istentiszteleteket is tartanak, sőt vannak intézetek, a melyeknek intézeti lelkészü (Pastor) van. A régebbi, különösen alapítványi, vagy kolostori iskolákban az intézet nagytermében reggeli és délutáni istentiszteletet tartanak. Egy-két énekverset elénekelnek, bibliai szakaszt olvasnak fel, néhány magyarázó és buzdító szó kíséretében; a mi után rövid fohász következik. Néhol a hét elején és végén, hétfőn és szombaton, előbbi napon reggel a tanítás előtt, utóbbi napon a tanítás után az istentisztelet azzal bővül, hogy a rendes perikopát olvassák fel, azután következik a megfelelő, de nem hosszadalmas allocutio, illetőleg exhortatio. A hol az istentiszteletnek e két neme van szokásban, ott a közönséges heti istentiszteleteket a tanárok (gyakran felváltva) végzik, az exhortatio pedig az igazgató, illetőleg annak a tanárnak a dolga, a ki a vallást tanítja. Vannak iskolák, a hol csak a hét elején és végén tartanak intézeti istentiszteletet, vasárnap pedig a gyülekezet istentiszteletén vesznek részt.

Nálunk a középiskolai ifjúságnál néhol a deprecatio, az évnnyitó és záró maradt meg s ezen kívül a tanítás elején és végén elmondott imák mutatják azt, hogy volt idő, mikor utóbbiak is külön istentisztelet keretében foglaltak helyet. Dicséretes kivételt képez Sopron, a hol a vallás tanári állás létesítése előtt is tartottak intézeti istentiszteleteket s már 1859-ben adtak ki énekeskönyvet az ifjúság számára (Lásd Poszvék: „Egyházi énekek és imádságok ev. középiskolai ifjúság számára” cz. énekgyűjteményének előszavát.

C) Milyen legyen a mi középiskolai ifjúságunk istentisztelete?

Az egyházkerületek kötelességökké teszik a

vallástanároknak, hogy az ifjúsággal intézeti istentiszteleteket tartsanak. Az a kérdés, hogyan rendezzük be azokat? Kifejtem, hogy gondolom én. Képzeljünk el egy keresztyén módon nevelt gyermeket, otthon a házi istentiszteletek alkalmával felköltötték vallásos érzését, az elemi iskola ideje alatt a vasárnapi iskolába, illetőleg gyermekistentiszteletekre járt, jön a középiskolába, ott ifjúsági istentiszteletekre fog járni, a melyeknek közép helyen kell állani a vasárnapi iskola, illetőleg gyermekistentiszteletek és a gyülekezet templomi istentisztelete között, a melyek a confirmatiót előkészítők, azaz inkább befejezők legyenek. De milyen legyen az az ifjúsági istentisztelet, mely a gyülekezeti istentiszteletre átvezet, a confirmatiót előkészíti, de különösen befejezi, hiszen a középiskolákba már confirmáltak járnak? A mi istentiszteletünknek nem az a célja, hogy a szülők és tanítók munkáját vizsgáljuk, mint reformációi egyházban és a Laszky istentiszteleténél volt, nem is annyira az oktatás, mint a moszkvai egyházban, sem az eldurvult erkölcsök javítása, mint Raikesnél, hiszen a mi ifjaink már tanultak vallástant, sőt nagyrészt meg is vannak confirmálva, azt pedig, a ki rossz erkölcsű, kizárjuk közülök, hanem inkább az építés, kedély-szivnemesítés; az a cél, hogy vallásos ker. érzületű ifjakat, hű egyháztagokat neveljünk. Annyi bizonyos, hogy éneknek, imának, irás olvasásnak és magyarázásnak a mi istentiszteletünkben is kell lenni, hiszen e nélkül nem volna istentisztelet. De azt kell eldönteni, hogy a benne előforduló írásmagyarázat milyen legyen? Legyen-e előterjesztő és kikérdező, mint a vasárnapi iskolában (az angoloknál és németeknél az a Sonntagsschule) tehát katechizáló, vagy gyermekistentiszteleti, egy szentírásbeli szakasz kikérdezés nélküli applicált magyarázata megfelelő keretben, a mi a gyermekistentiszteletnek, Kinder-gottesdienst-nek karakterisztikonja, a mi által a vasárnapi iskolától különbözik? Vagy legyen olyan, mint a gyülekezeti istentiszteletnél, tehát szónoki beszéd? Egyik se a három közül. Egyesítse magában a gyermekistentiszteleti írásmagyarázat és az egyházi beszéd kellékeit. Nyújtsa ugyanazt, a mit az egyházi beszéd a felnőtteknek, de az ifjak fel fogásához mérten. A tiszakerület szabályrendelete u. i. implicite magában foglalja azt, hogy az intézeti ifjúsági istentisztelet a templomi helyett van, a mennyiben tartását, csak a téli hónapokra rendeli, a mikor az ifjúságnak az a része, mely kellő

ruhával ellátva nincs, a templomba nem mehet. Kapja tehát az ifjú ugyanazt, a mit a templomban nyerne, és pedig oly formában, hogy az I. osztálybelinek ne legyen nehéz, a VIII. osztálybelinek ne tűnjék fel gyermekesnek. Így megoldhatja azt a kettős célt, a melyet neki fentebb kitűztem, t. i., hogy a confirmatiót előkészítő és befejező lesz.

Miért nem tartom azt helyesnek, hogy a meg nem confirmált ifjúságot elszakítsuk a megconfirmálttól s előbbivel vasárnapi iskolát, tehát katechist vagy gyermekistentiszteletet, utóbbival pedig külön ifjúsági istentiszteletet tartsunk, megmondom. Azért, mert kívánom, hogy a közösség és összetartozás ez által se szenvedjen csorbát, mert még a legelső fokon is, elemi iskolai tanulóknál is felváltva tartanak katechist és gyermekistentiszteletet vagy beszédet, mert azt kívánom, hogy a tanuló ne tekintse azt iskolai, hanem templomi cselekvénynek, hogy a vasárnap neki ne munkanapnak, hanem ünnepnapnak lássék; mert nem annyira oktatásra, mint szivnemesítésre, nevelésre van szüksége ifjúságunknak, mert katechizist ügyis fognak vele tartani elemi iskolai tanuló korában, ha a vasárnapi iskolát, illetőleg gyermekistentiszteleteket általánosan behozzák, — a mint Eperjesen p. o. a theológusok az elemi iskolai tanulókkal már most is katechizálnak a téli időszak alatt, mert a vallásórakon ügyis előkészíthetjük a tudnivalókra oly mértékben, a milyenben akarjuk, mert végre nehéz úgy katechizálni, hogy a nagyobb ifjak előtt ne ismert anyag ugyanoly érdekekkel bírjon, mint a kisebbik előtt.

Én a vasárnapi iskolának, illetőleg katechistának ott tulajdonítok nagy fontosságot, a hol a vallásoktatás nem lehet oly intensiv, a hol azt pótolni, kiegészíteni kell, p. o. a hol állami vagy községi elemi, illetőleg középiskola van, a hol talán bejáró, heti egy órában tanítja a vallást. Ily esetben megengedem, hogy a középiskola négy alsó osztályával is tartson a vallástanár időnként katechizációt, sőt egyenesen kívánatosnak tartom. Általában azért tartom nagyfontosságúnak a vasárnapi iskolát és a gyermekistentiszteleteket, mert ezekkel még pótolhatjuk azt, a mit azzal vesztettünk, hogy iskoláink egymás után mennek a községek, illetőleg az állam kezébe.

Mivel a mi ifjúsági istentiszteleteinknek az a célja, hogy a vasárnapi gyülekezeti istentiszteletet helyettesítsék, arra neveljenek, oda kell törekednünk, hogy az ifjaknak mindenben azt nyújts-

suk, a mit különben a templomban nyernének, csakhogy nekik megfelelő módon. Vagyis álljon az ifjúsági istentisztelet ugyanazokból az elemekből, a melyekből a templomi, gyülekezeti istentisztelet. Ének, ima, irásolvasás és írásmagyarázat váltakozzék benne.

Kezdődjék egy időszaki, illetőleg az egyházi év illető részének megfelelő, — vagy reggeli énekkel, kövesse ezt egy — részint hálaadó (az éjjeli nyugalomért, vagy az egyházi év megfelelő részében az isteni kegyelemért,) részint a buzgókodást bevezető ima, ezután olvassunk fel egy szentírásbeli szakaszt p. o. a perikopákból az arra a vasárnapra kirendeltet, felváltva egy évben evangéliomit, más évben epistolait, illetőleg olyat, a milyen részéből a Szentírásnak a beszéd textusát nem vesszük. Ezután következzen a második ének, vagyis a beszédre szóló, utána pedig a beszéd, a mely kidolgozott, átgondolt legyen, mert nehezebb az ifjaknak, mint a felnőtteknek beszélni. Megfelelő applicálás sohase hiányozzék. A történelem, a természet, a Szentírás és az élet elegendő példát nyújt az illusztráláshoz. Különbön ajánlom használatra Benke István „Isten országá"-t, a hol a legjelesebb angol, illetőleg holland szónokoktól vannak ilyen beszédek magyar viszonyokhoz alkalmazottan átültetve. A beszéd után jöjjön újra egy ima (homiletikai,) utána a „Miatyánk“ és azután az áldás, az egészet pedig ének fejezze be. A sorrend volna tehát:

1. Bekezdő ének.
2. Hálaadó és áhitatkeltő ima.
3. Irásolvasás.
4. Beszédre szóló ének.
5. Beszéd.
6. Homiletikai ima és az Úr imája.
7. Áldás.
8. Ének.

Ilyen terjedelem mellett az istentisztelet nem tart tovább egy óránál. A beszéd tartásánál arra kell ügyelni, hogy ne legyen túl-hosszú, 10, leg-többet 20 percet igénybe vehet. Az imák legyenek rövidek, szívhez szólók, lehetőleg könyvnélkül elmondva, mert az így elmondott imának hatása sokkal nagyobb. Énekeskönyvül ajánlom a Poszvék féle: „Egyházi énekek és imádságok ev. középiskolai ifjúság részére“ című gyűjteményt.

A beszédek textusa lehet tetszésszerű, én azt nem korlátoznám. Lehet a rendes perikopákon kívül cyclusokat is felvenni, p. o. egy évben a

hegyi beszédet, másokban Jézus paraboláiból néhányat, harmadikban jellemképeket bemutatni az ó és új szövetségből; lehet a tízparancsolatot, az Úr imáját feldolgozni beszédekben, természetesen mindig az egyházi évre való tekintettel.

D) Egyéb az istentiszteletre vonatkozó és azzal összefüggő kérdések megfejtése.

Az első kérdés, a mely ezek után felmerül, az, mikor kezdjük és meddig tartunk ifjúsági istentiszteleteket? Mivel a templomi istentiszteletek látogathatása az időjárással és a helyi viszonyokkal függ össze, én ezt nyílt kérdésnek hagynám, mindössze annyit kívánnék kimondatni, hogy advent első vasárnapján már legyen istentisztelet s tartson húsvétig, illetőleg virágvasárnapig, a mikor a húsvéti szünet kezdődik.

Arra nézve, hogy havonként hányszor legyen istentisztelet, azt mondanám, hogy minden vasárnap. Tudja az a tanuló, hogy egyik vasárnap olyan, mint a másik s ne lásson abban könnyűséget, ha a téli időszak jön, mivel neki kevesebbszer kell templomba menni. Arra egyáltalában nem bizakodnám, hogy azok, a kiknek meleg ruhájok van, oly vasárnapokon, a melyeken intézeti istentisztelet nincs, a gyülekezeti istentiszteletre menjenek, mert tudom, hogy azok közül is, a kik mehetnének, inkább korcsolyázni vagy sétálni megy akárhány s különben is nem lehet mind-egyiknél esetről-esetre eldönteni, vajjon ruhája oly meleg e, hogy a gyülekezeti istentiszteletre elmehet?

Oly helyeken meg, a hol a tanulók nagy része nem érti a gyülekezeti istentisztelet nyelvét, egész éven, ne csak a téli időszakban, tartunk ifjúsági istentiszteleteket, nehogy valahol még épen azért várja nehéz szívvel a tanuló a tavaszt, mert neki akkor sem gyülekezeti, sem intézeti istentiszteletekre nem kell járni. Nem szabad ezt sem figyelmen kívül hagynunk, mert nekünk fiatal csemetékkal van dolgunk, azokat pedig nevelni kell.

Tisztáznom kell azt is, vajjon a karácsonyi és húsvéti szünet alatt tartunk-e intézeti istentiszteleteket? Erre nézve véleményem az, hogy mivel amúgy is iskolai szünet van és sok helyről a tanulók nagyrésze eltávozik szüleihez, de meg a tanárok egy része is elmegy, hagyjuk meg az ifjúságot az otthonnak, a családnak, hadd vegyen

részt a gyülekezet ünneplésében, hiszen a karácsonyi öröm kiválóan gyülekezeti öröm. A haza nem távozott idegeneket utaljuk arra, hogy a gyülekezet istentiszteletén vegyenek részt, hiszen karácsonykor, akkor az egyszer, a hideg daczára is elmehetnek a templomba, húsvétkor és pünkösdkor pedig annál inkább, mivel akkor már az időjárás enyhébb. Ha azonban néhol annyi tanuló marad a szünet alatt helyben, hogy szükségessé válik külön intézeti istentisztelet tartása, akkor tartjuk meg, a mi oly helyen fordulhat elő, a hol internatus van, vagy a honnan akár az időjárás, akár más viszonyok miatt a tanulóknak nehéz a hazajuthatás. Különben ezt is nyílt kérdésnek hagynám.

(Folyt. köv.)

BELFÖLD.

A reformációi ünnepélyt a pozsonyi theol. akadémia olvasóköre a következőképen tartotta meg: 1. „A reformáció ünnepén“ éneklí a theol. akad. énekkar. — 2. Ünnepi beszéd, tartotta Máté Károly III. é. th. — 3. „A reformáció ünnepén“ Schöpfler Aladártól, szavalta Chugyik Pál II. é. th. — 4. „Keresztység és materialismus“ irta és felolvasta Jan csuskó László III. é. th. — 5. „Erős vár a mi istenünk“ Vojtkó Páltól, szavalta Kiss Béla II. é. th. — 6. „Isten a mi erős várunk“ éneklí a theol. akad. énekkar. — Az ünnepély fényes közönség előtt, ünnepi hangulatban és kellemes hatással folyt le.

A magyar protestáns irodalmi társaság meg is érdemli a pártolást, szüksége is van reá, hogy feladatának megfelelhessen. Csakhogy milyen kevés a tagja, azok közül is, a kiktől méltán elvárhatná ez a fontos közérdek, hogy ha egyébként nem: a példaadás kötelességéből pártolják a társaságot. A vezérkedésből, irányadásból, tekintélyből kivesszük részüket: a kötelességből nem. Illetí ez a lelkészeket, világi előkelőinket, egyházközségeinket egyaránt. Soknak nevét hiába keressük a tagok között. Keresse csak a tisztelt olvasó az alábbi névsorban, ismerősei nevét, — meg a magáét is, egyházközségeét, — megtalálja-e? És ha nem: tegye jóvá mulasztását. Manapság az egyesülés és irodalom a legerősebb eszköz a közügyek előmozdítására!

Pártfogó tagja van (500 frt) a társaságnak 34; ezek között a mi felekezetünk részéről 9: bányai kerület, békési egyházmegye, budapesti magyar egyházközség, dunántúli kerület, egyetem-es egyház, pozsonyi egyház, b. Prónay Dezső, tiszai egyházkerület. Alapító tag (100 frttal) 299;

testület a ref. részéről 123, a mi részünkről csak 23; egyén ref. 85, evang. 35. Még pedig ezek:

Bácsszerémi egyházm.	Bierbrunner Gusztáv
Barsi	Csengey Gusztáv
Békés-csabai egyház	Fabiny Theofil
Eperjesi collegium	Geduly Elek
Fehérkomáromi egyház- megye	Gyóry Elek
Győri egyházközség	Gyurácz Ferencz
Hat sz. kir. városi egy- házmegye	Hász Sándor
Kemenesaljai egyházm.	Haendl Vilmos
Miskolci egyházközség	Hornyánszky Viktor
Nógrádi egyházmegye	Horváth Sándor (Buda- pest)
Orosházi egyházközség	Hörk József
Pestmegyei egyházm.	Ihász Lajos
Pozsonyi lyceum	Br. Kaas Ivor
Pozsonyi theol. akadé- mia könyvtára	Karsay Sándor
Pozsonyi ev. theol. ott- hona	Laszkáry Gyula
Selmeczbányai gym.	Mayer Endre
Soproni alsó egyházm.	Perlaky Elek
Soproni egyház	Br. Radvánszky Béla
Soproni lyceum	Rupprecht Taszilo
Tátraaljai egyházmegye	Schneller István
VIII. szepesi városi egy- házmegye	Szent-Iványi Árpád
Zólyomi egyházmegye	Szent-Iványi József
Ajkay Béla	Dr. Szlávik Mátyás
Dr. Baltik Frigyes	Szontagh Miklós
Bánó József	Szontagh Pál
Dr. Berzsenyí Jenő	Trsztyénszky Ferencz
	Gr. Zay Miklós
	Zelenka Pál
	Zsilinszky Mihály
Rendes tagja van (6 frt) a társaságnak 433, ezek közt 56 ref., 23 ev. testület, 290 ref., 60 ev. egyén; még pedig ezek:	
Budapesti egyházmegye	Soproni tanítóképző ta- nári kar
„ főgymn.	Soproni theol. önképző
„ hitoktató testület	Soproni felső egyházm.
Eperjesi német-magyar egyházközség	Szarvasi gym. tanári kar
Hegyaljai egyházmegye	Vasi felső egyházmegye
Iglói tanári kar	Albert József
Kassai egyház	Bachát Dániel
Késmárki egyházközség	Balog István
„ lyceum	Bancsó Antal
Komáromi egyházközség	Beliczay Béla
Magyar egyesület Halleban	Dr. Belohorszky János
Nagyhonti egyházmegye	Broszkó Lajos
Pozsonyi theol. akad. olvasókör	Ósiskó János
Pozsonymegyei esp.	Engisch Frigyes
Somlyóvidéki lelkészi kör	Eösze Zsigmond
Soproni alsó egyházmegyei lelkészi egyesület	Fabinyi Gyula
Soproni lyc. magyar társaság	Br. Feilitzsch Artur
	Földvári László
	Grätz Mór
	Günther M Vilmos

Hajas Endre
 Hamvas József
 Hetvényi Lajos
 Hornyánszki Aladár
 Dr. Horváth Ödön
 Horvát Sámuel
 Jausz Vilmos
 Jeszenszky Károly
 Kapi Gyula
 Karsai Imre
 Dr. Kéler Zoltán
 Kiss István
 Kovács Sándor
 Krupecz István
 Kubinyi Aladár
 Margócsy István
 Masznyik Endre
 Müllner Mátyás
 Nagy Kálmán
 Péterfi Sándor
 Poszvék Sándor
 Dr. Pulszky Ágost

Pukánszky Béla
 Raffay Sándor
 Rédei Károly
 Rosta Ferencz
 Sántha Károly
 Sárkány Sámuel
 Schmidt Gyula
 Schulpe Alfons
 Dr. Serédy Lajos
 Simonides János
 Stromp László
 Sztéhlo Kornél
 Tatay Lajos
 Török József
 Ujággh Károly
 Vágner Samu
 Varga Gyula
 Veres József
 Özv. Vetsey Sándorné
 Weber Samu
 Dr. Zelenka Lajos

A szószeokról Maróthy Emil beszélt magyarul. Úrvaosorát osztott Wladár Miksa főesperes, keresztelt Zatkalik Sámuel, esketett Wallentinyi Sámuel.

A tágas templom zsúfolásig megtelt a helybeli hívőkkel, valamint a közel és távol fekvő községekből özönével érkezett idegenekkel, kik eljöttek részt venni a gutai egyház örömeiben, a mely erejét túlhaladó áldozatokkal rendbe hozhatta templomát.

A tűzvészben a harangok is lezuhantak, megsérültek és hangjukat veszítették, tehát új harangokat kellett beszerezni. Ezen új harangok már szintén a toronyban vannak, ma már ezek hívták a hívőket a templomba. A szép, sugár, magas torony czinkkel, a templomtető cseréppel van fedve. A belső felszerelés is elkészült, csupán az orgona nincs még készen. Ezuttal harmonium mellett végeztetett az istenitisztelet.

A gyámintézet adományán kívül segélyezték az egyházat: báró Prónay Dezső egyet. felügyelő 8000 téglával 144 frt értékben, Hanszély Béla 100 frttal, Veres Ernő 25 frttal stb.

Az istenitisztelet után a paróchián lakoma volt, melyen az egyet. felügyelő és püspök urakkal élükön az egész intelligentia részt vett. Lelkes felkészítőkből nem volt hiány. Különösen magasztaltatott Fenyves Lajos helybeli lelkész, ki súlyosabb betegségből lábadozva, fáradságot nem kimélve, lehetővé tette, hogy aránylag rövid idő alatt nem csak hogy helyre állított a templom, hanem az most szebb és szilárdabb, mint volt.

Budapesten belmisszió értekezlet volt a Lónyay-utcai református főgymnasium disztermében. Nagy és diszes közönség jelent meg az értekezleten, melynek egyetlen tárgya dr. Bernát István értekezése volt, a magyar protestantizmus és a szocializmusról. Bernát István reámutatott arra, hogy a magyar protestáns egyházak eddig szociális téren nagyon csekély munkásságot fejtek ki. Utal arra, hogy ennek mily hátrányai vannak. Arra kellene törekedni, hogy a vasárnapi munkásszünet kiterjesztessék. Mert most egyetlen nap sem marad a szívnek s a léleknek rendelkezésére és ezek a folytonos durva munka hatása alatt menthetetlenül ki lesznek téve az eldurvulásnak azután is. A fölolvásó szükségét látja annak, hogy a Lorántffy Zsuzsánna a Nagypénti Társaságok, a prot. árvaház mintájára minden nagyobb egyházban alakítsanak hasonló egyesületeket s a mesterinasok és segédek lelki életére figyelemmel legyenek.

Alakítsanak ifjúsági egyesületeket, szövetségeket, meg kell nemesíteni a közszellemet. Küzdeni kell a korcsmák, az alkohol ellen, kézbe kell venni az árvák, aggok és nyomorultak ügyét. Oda kell törekedni, hogy a prot. egyház híveit tetteikben-

Tehát 14 világi, 8 tanár, 22 testület, 35 lelkész. Alig tudom megállani, hogy külön ki ne irjam: legnagyobb gyülekezeteink, főgymnasiumaink és lelkészeik, tanáraik miért hiányoznak a névsorból?! A kinek több adatott, többet követelnek attól!

Végül pártoló tagja van (évi 3 frt) a társaságnak 408, ezek közt ev. csak 40. — A nagypontosságú társaság ügyét melegen ajánljuk pártolásba!

A „felsőmagyarországi közművelődési egyesület“ zólyomi igazgató-választmánya f. hó 9-én Besztercebányán tartott ülésében a magyar nyelv sikeres tanítása s a hazafias szellem terjesztéseért Brodnyánszky Pál baczári, Kurjatkó Mátyás pallósi és Steflik András magyarórdi ág. h. ev. tanítókat 50—50 korona jutalomban részesítette.

Stadler Tófor kir. tanácsos, a besztercebányai ev. egyházközség érdemekben gazdag nagylelkű s áldozatkész felügyelője az általa a mult év folyamán 6455 frtnyi költséggel teljesen átalakított s megújított ev. elemi fiúiskolai épület földszinti tornáczát saját költségén betoniroztatta.

Gután e hó 12-én szentelte fel dr. Baltik Frigyes püspök úr a mult nyáron leégett és imiár újjá épített ág. h. ev. templomot. Jelen voltak: báró Prónay Dezső egyetemes-, Hanszély Béla helybeli-, Veres Ernő bánki egyházfelügyelő, Wladár Miksa főesperes, Wallentinyi Sámuel, Maróthy Emil, Zatkalik Sámuel, Stúr Pál, és Szabó Kálmán lelkészek. Plachy István főszolgabíró és Géczy Béla körjegyző stb.

A diszes templomban az oltár előtt dr. Baltik Frigyes püspök úr előbb magyar, majd tót nyelven mondott kenetteljes felszentelő beszédet.

és cselekedeteikben igaz evangéliumi szellem vezesse.

A materializmus szelleme — mondotta végül az előadó — elborítá egyházainkat, a melyek gyűlésein alig hallunk mást, mint a fizetések elégtelensége miatti panaszokat. Ideje, hogy ez másként legyen.

Zajos taps fogadta az előadást, melyet az értekezlet köszönettel tudomásul vett. Azután eszmecsere indult meg a fölvetett kérdés felett, melyben Ballagi Aladár és Szabó Aladár vettek részt, teljesen elfogadva Bernát István álláspontját.

Köviben sem halt ki a buzgóság-szülte áldozatkészség. Ezt bizonyítja az egyház nemes elhatározása, melynél fogva a templommal összekötött kisebb tornyát elhatározta horganyozott vas lemezzel befedetni. E szent célra közel 500 frtot áldozott az egyház; a fedést pedig Weisz Lajos tornaalljai bádogos mester teljesítette közmegelegedésre s kifogástalanul. Munka végeztével a lelkész, Petrenkó János alkalmi beszéddel a tornyot további rendeltetésének átadta, megdicsérvén az egyházat áldozatkészségeért, hogy az apáktól öröklött épületeket jó karban akarja hagyni az utódoknak.

Tanító választás. A kassai községi elemi iskolákba október hó 18 án tartott iskolaszéki ülésben Cserneczy Béla benyéki evang. tanító választatott meg rendes tanítóvá. 1873. a kassai községi iskolák szervezése óta első és egyetlen evangélikus vallású tanító.

A pozsonyvidéki evang. lelkészi értekezlet f. hó 8 án tartott rendes őszi összejevetele nemcsak azért érdemes a megemlítésre, mert magyarhoni ev. egyházunk egyik tekintélyes és munkakedvben is kiváló papi körének lankadatlan munkálkodásáról tanúskodik, hanem és még inkább a szőnyegre került sok érdekes és tanulságos tárgya és országosan is megszívlelésre méltó megállapításai miatt.

Hollerung Károly esperesnek a belmissio kérdéséről tartott felolvasása adott alkalmat elsőbb is ama határozat meghozatalára, hogy a lelkészi értekezlet a közjó és az üdvös eszmék általános érvényesülése érdekében, minden közérdekű ügyben történt megállapodását a ke.ületbeli esperes-ségekkel is közölni fogja.

Mily sok áldásnak válhatik az ilyen eljárás forrásává, nem szükséges fejtegetnünk. Hiszen mindnyájan tudjuk, milyen régi nagy baja e mi szegény ev. egyházunknak a közszellem hiánya. Miért nem fejlődhetett ki, mint akadályozza még manapság is a nyelvi és nemzetiségi különbözőség, mint vet neki gátat a teológiai irányzatok türelmetlen egyoldalúsága, minek emlegetnünk! Szomorú tény, hogy megvan s el kell ismernünk, hogy a történeti viszonyok alakulásában és az auto-

nomikus szervezet sajátosságában elegendő magyarázatát találjuk.

De ha megvan, s ha érezzük káros hatását, minden módon törekednünk kell arra, hogy egészséges közszellem alakuljon. Ez pedig nem a kétes áldású centralizitio minden fokon korlátozó meghonosításában, nem is az uniformálásban, hanem a közös célok azonos lelkülettel, buzgósággal és kitartással való tudatos munkálatában leli forrását, nyeri táplálékát. Ilyen szellem egyházunk élete, a mely nélkül csak tespednünk lehet.

A munka, hisszük a kegyelem Istenét, talán még nem későn, megindult. Tömörülünk, szervekedünk. itt-ott dolgoztatunk is. Bizonyosan sok üdvös terv, áldásos eszme, nemes szándék és jó gondolat merül fel országszerte az egyes papi értekezleteken. De mind egy-egy mozaik magában. Ha felhangzik is a szép eszme, elvész a hanggal. Nem azért, mintha nem volnának iránta fogékony szívek, hanem, mert nem tud róla senki. Pedig a világot nem azért gyűjtják meg, hogy véka alá rejtseék.

A pozsonyvidéki lelkészi értekezlet határozata országosan megszívlelésre s megvalósításra érdemes. De nemcsak ebben a szerény alakjában, hanem olykép, hogy az egyes papi értekezleteknek minden közérdekű ügyben hozott határozatát vagy megállapodását közöljük e becses lapok hasábjain közhaszonra. E lapok szerkesztője, mint az egyetemes lelkészi értekezlet elnöke, bizonyosan nagyon szívesen ad azoknak helyet, s elérkezik az az idő, a mikor a fontosabb ügyek már itt megérelmődve kerülnek majd gyűlésünk termeibe, ahol aztán rövidebb és alaposabb lesz a tárgyalás, kevesebb a meglepetés.

Ev. egyházunknak szintén fontos ügye a diakonissa-ügy. Nem igen tud gyökeret verni. Pár, különösen német anyanyelvű gyülekezetünk próbálkozik a diakonissák meghonosításával, de a propaganda nagyon gyöngye táplálékot nyer kívülről, az egyházak többségétől. Helyesen mondták, akik az ügyben felszólaltak (Schleiffer, Masznyik dr., Stomp.) hogy a legnagyobb baja a diakonissa-ügy pangásának az, hogy nem tud a néphez idomulni. A magyar nép nem szereti a uniformizálást, nem veszi be az idegen szellemet és formákat, hanem igenis annál szívesebben karolná fel ezt az ügyet, ha közvetlenül megismerhetné áldásos céljait és munkáit. Csakhogy erre nem az az út vezet, hogy az ország minden egyes gyülekezete számára álljon nyitva évenként pár hétig a diakonissa intézet. Mert minden gyülekezetben, vagy legalább számos gyülekezetben akad egy két özvegy vagy hajadon, vagy jóra való komoly vallásos ember, aki vállalkoznék arra, hogy a diakonissa intézetben a beteg ápolásának és a szegények gondozásának nemes mesterségét megtanulni elfáradnának a téli nyugodalmasabb napokra Pozsonyba.

Ily módon a diakonissa intézményt nemcsak ezek ismernék és szeretnék meg, hanem a gyülekezetekkel is megismertetnék és megszeretnék, s még inkább lenne az érdeklődés, nagyobb az áldozat s talán idővel majd a diakonissák száma is megszorodnék.

Ez életrevaló gondolatot is érdemes volna országosan felkarolni s a népszerűsítés e módjával járt költségek fedezésére a kerületeket és az egyetemet is felkérni és megnyerni.

S még egy fontos és életrevaló eszme. Már régebben kimondotta a lelkészi értekezlet, hogy mert magyarhoni evang. egyházunk történetének megírása csakis úgy lehetséges, ha előbb az egyes egyházközségek története ismeretes, felhivandók a lelkészek, hogy ki-ki a saját gyülekezetének történetére vonatkozó adatokat igyekezzenek, ha nem is feldolgozni, de legalább összegyűjteni. E határozatát az értekezlet most megújította s felkérte a lelkészeket, hogy egyházuk minden arra érdemes okmányát hiteles másolatban az értekezlet elnökehez küldjék be.

Ha megtennék, s ha követnék e példát országszerte, milyen áldás, milyen dicsőség származnék abból! Fel a munkára, hazánk és egyházunk dicsőségére!

Megemlítjük még azt is, hogy az értekezlet a tisztújítást is megejtette. A szives ösztönzésnek engedve Trsztyénszky Ferencz esperes és theol. tanár újból megmaradt az elnöki székben. Alelnök lett Hollerung Károly, jegyzők Schönwiesznér Kálmán és Raffay Sándor, levéltáros Kovács Sándor.

A komoly munkán és a lelkes munkásokon Isten áldása van és legyen! Raffay Sándor.

A nyiregyházi ág. h. ev. főgymnásiumban a f. tanévre 85 evang., 115 ref., 93 r. kath., 12 g. kel. és 132 izr. vallású tanuló, összesen tehát 437 nyilvános tanuló iratkozott be. A létszám e szerint 18-al nagyobb, mint a múlt évben volt. Ha tekintetbe vesszük, hogy évközben rendszerint bizonyos hullámvész észlelhető, bátran állithatjuk, hogy év végén a beirt nyilvános tanulók száma meg fogja haladni a 450-et, vagyis 31 el nagyobb lesz mint tavaly. E számadatoknak örülni lehet, mert azt tanúsítják, hogy eme legifjabb főgymnásiumunk rohamosan fejlődik. De másrészt látva az ev. tanulók csekély számát, bizonyos szomorúság vesz erőt lelkünkön. Mi az oka, hogy Nyiregyházán, abban a 14—15,000 evang. lelket számláló egyházban nem akad 85-nél több evang. ifjú, a ki a középiskolai oktatás jótéteményét igénybe kívánna venni? Honnét van az, hogy e városban, hol az evangélikusok az egész lakosság felét képezik, s a hol a városi ev. elemi iskolák IV—VI. osztályának fiú növendékei 151-et tesznek ki, az evang. tanulók csak 19.45%-át teszik a főgymnásiumi tanulók létszámának?

A kérdésre bajos felelni, különösen nekünk, itt a távolban. Azt hisszük azonban, hogy a lelkész és tanító urak, valamint az iskolaszék is sokat tehetnének ezen tagadhatatlanul ferde állapot javítása érdekében. Csak a szülőkkel kellene néha-néha érintkezésbe lépniök, s őket a főiskola áldásaira figyelmeztetniök; no meg talán a gyermeknek magának is megmutathatnák a főgymnásium épületét s kedvet ébreszthetnének benne a tovább tanulás iránt?

Igen nagy örömünkre szolgálna, ha felszólásunk nem lett volna hiábavaló!

A bányai ág. h. ev. egyházkerület leánynevelő intézete Aszódon, 1899. nov. 20-án délelőtt az intézet dísztermében megboldogult Erzsébet királynőnek névünnepe alkalmából iskolai ünnepet rendezett. Műsor: 1. Igazgatói megnyitó beszéd. 2. „Erzsébet királynő álma“ Pósa Lajostól, szavalja Kauffmann Margit I. oszt. bennlakó növendék. 3. „Erzsébet és Hungária“ drámai költemény, írta Tordai Grail Erzsébet, zenéjét szerezte Gáll A. — Személyek: Hungária Györkös Margit rendbiz. bel. növ. Magyar ifjú Krachler I. IV. oszt. bel. növ. magyar leány Wurtzler S. III. oszt. bel. növ. mint Hungária gyermekei. Egy jelenség Szomor R. II. oszt. bel. növ. Ifjú leány Matisz I. IV. oszt. bel. növ. — Zenei rész: „A virágok, az erdők, a madarak panasza“, „A virágok, az erdők, a madarak vigasza“ a karénekeket és az „Imá“-t csoportosan intézeti növendékek éneklék. — 4. „Hymnus“ Erkel F. éneklék a III. és IV. oszt. növendékei.

A jubiláló Késmárk. A szerencsés véletlen úgy hozta magával, hogy Késmárkon az idén nem csak derék lelkészünk Linberger István úr 40 éves jubileumát, hanem egyúttal három lycealis tanár 25 éves örömnépét is ülhették meg. E három derék tanár nevei: Klein Pál, Votisky Károly és Weber Pál.

A jubilánsok kívánsága szerint eltekintettünk a szokásos bankettektől és csak arra kellett szorítkoznunk, hogy az érdemes tanárokat lakásaikban felkeressük és szívünk mélyéből fakadó jó kívánságainkkal elhalmozzuk. November 4-ike volt a hármass jubileum napja és küldöttség küldöttség után jelent meg az általános szeretet és közkedveltségnek örvendő tanférfiúknál. Elsőben a tanári kar tisztelgett náluk, dr. Schwartz Károly lycealis felügyelő és Grósz Ernő igazgató vezérlete alatt, kik mindketten ékes szavakkal ecsetelték a jubilánsok számos érdemeit és fejezték ki a város, a tanári kar és a tanuló ifjúság jó kívánatait és köszönetét.

Fényes küldöttség által képviseltette magát az evang. egyház Kéler Pál egyházfelügyelővel az élén, a polgári és felső kereskedelmi iskola Belóczy Sándor igazgató, valamint az elemi és polgári leányiskola Kertscher Sándor igazgató

vezérlete alatt is. A jubiléumok meghatottan köszönték meg a megemlékezést, igérvén, hogy ezentúl is legjobb tehetségök szerint azon lesznek, hogy a gondjukra bízott tanulók sziveibe a haza és az egyház iránti szeretetet csepegtessék. Főtisztelendő Zelenka Pál püspök úr szép levélben méltatta az ünnepeit férfiak érdemeit, egyúttal a kerület szerencsekívánatait tolmácsolván. — Isten áldása kísérje továbbra is a derék tanárok működését!

A „besztercebányai evang. egyesület“

1899. évi november hó 5 én új otthonának nagytermében reformációi emlékünnepeket rendezett a következő műsorral: 1. „Fohász,“ férfi karra irta Adámy Rezső e. karmester, előadja az e. dalkör. 2. „A reformációt előkészítő körülmények hazánkban,“ felolvassa Varga Mihály ev. gymn. igazgató-tanár. 3. „Az Úr imája,“ harmonium és zenekari kísérettel éneklék Ruttkay Berta és Mockovcsák Géza. 4. „Luther“ óda, irta Sántha Károly, szavalja dr. Markovich Lajos. 5. „Magándalok,“ harmonium és zongora kísérettel éneklék Ruttkay Berta. 6. „Luther családi élete,“ felolvassa Sztehlo Gerő ev. lelkész e. elnök. 7. „Erős vár a mi Istenünk,“ harmonium kísérettel, éneklék az egész közönség.

A besztercei szászok furfangos módon akartak régi, czélszerűtlen gymnasiumi épületüktől szabadulni s helyette könnyű szerrel, minden nagyobb áldozat nélkül egy új, a modern igényeknek megfelelő épület birtokába jutni. A városi közgyűlésen azt indítványozták, hogy a város sajátítsa ki a piacon álló gymnasiumi épületet s szépészeti és városrendezési okokból rombolja le. A közgyűlés többsége szászokból állván, megszavazta az indítványt s a 25.000 frtot érő épületet 90.000 frtért megvette a gymnasiumtól. Ámde egy képviselőtestületi tag megfélembizte a város határozatát, s a miniszter, kihez az ügy elbírálás végett került, megsemmisítette a határozatot s a várost új határozat hozatalra utasította, azzal a megjegyzéssel, hogy érdemlegesen csak az új határozat felett fog dönteni.

IRODALOM.

Az ág. hitv. evang. egyház 108 ének dallama. (Templomok, iskolák és családok használatára. Ára 8 krajczár.) Ily című füzet jelent meg a dunántúli egyházkerületi ének és zenepártoló egyesület kiadásában a Luther-társaság támogatásával. — Nagy a panasz nálunk, hogy hiveink az egyházi ének zenei részét, a dallamokat sem ismerik. E hiányon akar segíteni a fenti füzet addig is, míg az új magyar énekes könyv elkészül. 108 dallamnak egy szólamú hangjegyeit vesszük

ebben, mindegyiket az eredeti szöveggel, a melytől a dallam nevét is nyerte. Ezek a dallamok egyházunkban a legszebbek, leghasználhatóbbak is, azok közül, melyeknek magyar gyülekezeteinkben történeti multjuk van, egy sem maradt ki. Külön vannak megjelölve azok is, melyeket református testvéreink szintén énekelnek.

A dallamok alakjának megállapításánál a szerkesztő, Kapi Gyula soproni tanítóképzőintézet-i igazgató, ismert nevű, jeles zeneművészünk, a legnagyobb gonddal és lelkiismeretességgel járt el, tekintetbe véve úgy a hazai, mint a legjobb külföldi chorál könyveket. Variánsokat azért nem vett fel, mert az egyöntetű éneklést kívánja előmozdítani. A füzet tervszerű beosztásával arra nézve is tájékoztatást nyújt, hogy egyházi dallamaink eredetüket és alaphangulatukat tekintve mily jellegűek, mily alkalomnak és mily tárgyú szövegnek felelnek meg. Minden dallam felett közölve vannak a velük hangmértékre és szövegük szótag számára nézve megegyező más dallamok is. A betűsoros jegyzékben a dallamok mellék elnevezései is fel vannak véve. Ebből könnyű lesz megtudni, hogy a helytelen elnevezés helyett mi lesz a dallamnak eredeti és egyedül helyes neve. A hol megállapítható volt, a dallamok szerzői, vagy a legrégebb forrás, melyből vétettek, szintén közölve vannak. E művecske czélszerű szerkesztésénél és nagy olcsóságánál fogva kiváló eszköz lesz arra, hogy különböző fokú tanintézeteinkben a növendékek egyházi dallamainkat hangjegyek szerint könnyen és szabatosan megtanulják. — Melegen ajánlható lelkészek, tanítók és hitoktatók figyelmébe. A dunántúli ének- és zenepártoló egyesület igen fontos egyházi ügynek hozott áldozatot, midőn énekdallamainkat ily formában kiadta. — A 64 lapra terjedő, szép nyomású füzet darabonként 8 krajczárjával megrendelhető Kapi Gyula igazgató úrnál, mint a dunántúli ének- és zenepártoló egyesület főtitkáránál.
Payr Sándor.

Alkotmány. A Muraközben lakó egyik tekintélyes ügyvéd az ottani viszonyok dolgában levelet irt, melyben a muraközi kérdést a következőképp adja elő: „Az alkotmányos élet kezdetével különféle hivatalok czimén kétes vallási értékű elemek kezdtek Muraközbe beköltözni: a magyar állam vezetői a magyar kultúrát protestánsok, izraeliták, szabadkőmivesek és nagyszámú vallástalan elemek képében küldötte Muraköznek. Mindezek egy érdekszövetségben összebarátkoztak s kezdték a puritán erkölcsű nép előtt bemutatni a magyar úriosztály sajnálatos hibáit: a mulatozást, az úrhatnamságot, az adósságcsinálást, egy részük pedig kezdte gyakorolni az uzorát és a nép kizsákmányolását. A horvát nép mindezeket nyugodtan és panasz nélkül tűrte, a legvégső toleranciát mutatva az intoleráns jövevényekkel szemben, még a katolikus gyermekek tanítására küldött jobbadán

protestáns állami tanítókkal szemben is a türelem végső határáig ment. Az említett érdektársaság most kettős cél érdekében dolgozik: egyrészt a magyar kormányt a nemzetiségi kérdés rémhireivel ijesztgeti, hogy a legközelebbi képviselőválasztáskor áldásos pénzesőt, előléptetést, kitüntetést kaphasson, másrészt Muraközt protestánssá akarja tenni, kiszakítván azt az anyaegyház sziklájából, hogy könnyebben elbánhassanak vele. Itt nem politikai kérdéstről, hanem kiválóan valláskérdéstről van szó. A mozgalom élén egy előkelő állású protestáns úr áll, ki az autonomia dolgát a megyei közgyűlésre vitte, körülötte csoportosultak a többi protestánsok, izraeliták, szabadkőmivesek, állami tisztviselők és azon intelligens katolikusok, kik a keresztlevélen kívül egyebet felmutatni nem tudnak. De mi 90,000 hívő római katolikusok — úgymond a levél írója — kiknek nemcsak keresztlevelünk van, hanem a katolikus vallást az egyház parancsai értelmében gyakoroljuk is, mi tiltakozunk az ellen, hogy szent vallásunkkal, katolikus vallási lelkiismeretünkkel vagy 300 névleges katolikus, protestáns, zsidó és szabadkőmives rendelkezék; mi és utódaink továbbra is a zág-rábi anyaegyházba kebelezve akarunk maradni, és habár horvátul imádkozunk, azért továbbra is jó magyar honpolgárok leszünk, kivált ha a magyar kormány jó katolikus magyar tisztviselőket, nem pedig protestánsokat fog számunkra kinevezni."

Pályázat.

A soproni ág. hitv. ev. egyházkerületi tanítóképző intézetnél rendszeresített gyakorló-iskolai

tanítói állásra

ezennel pályázat hirdettetik. — Pályázhatnak elemi népiskolai oklevéllel s több évi gyakorlattal bíró ág. hitv. evang. tanítók. — A megválasztott rendes tanító jövedelme: 800 frt törzsfizetés, 200 frt lakbér s 50—50 frt ötödéves korpótlék. — A teendők tekintetében a tanítóképző-intézet igazgatósága nyújt részletesebb felvilágosítást. Ugyanoda nyújtandók be f. é. nov. 26-ig a dunántúli ág. hitv. ev. egyházkerület főiskolai bizottságához címzett s kellőleg felszerelt folyamodások. — A megválasztott tanító 1900. évi január hó 1-én tartozik hivatalát elfoglalni. Fizetése is ezen időtől számítottatik. Sopron, 1899. nov. 9-én.

Takács Dénes
iskolafelügyelő.

Pályázati hirdetmény.

Káplánunk, két havi működése után, rendes lelkészszé választatván, helyére pályázat hirdettetik. Kötelességei: a lelkészi és irodai teendőkből való segédkezés, vallástanítás. Javadalmazása: évi 540 frt és egy bútorozott szoba. Némi mellékkeresetre is számíthat. Az állás azonnal elfoglalható. Bővebb felvilágosítást ad Rozsnyón, 1899. november 20.

67. 1—1.

TERRAY.

Pályázati hirdetmény.

A zólyomi ág. hitv. evang. egyházközségnél nyugalomba vonulás folytán megüresedett

kántortanítói állásra

pályázat hirdettetik. — Az állás javadalmazása áll készpénzben 546 frt, természetben 26 kiló rozs és két pászta föld haszonélvezete, azonfelül a stóla jövedelem és évenként 4 offertórium jövedelme. — Pályázóktól megkívántatik zenei szakképzettség igazolása s a megválasztandónak kötelessége leendő templomban való orgonálás, egyházi zenekar szervezése és vezetése és a növendékeknek egyházi énekekre való tanítása. — Előnyben részesülnek azok, a kik ezenfelül a bibliai történetek tanítására is képesek. — Felhivatnak azon ágost. hitv. evang. egyének, a kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy szabályszerűen felszerelt pályázati kérvényeiket az egyházközségnek alólirt felügyelőjéhez f. é. decz. hó 10-éig terjesszék be. A megválasztandó állását jövő 1900. évi január hó 1-én elfoglalni köteles és egy évi sikeres szolgálat után véglegesítetteti fog. Zólyom, 1899. évi november hó 13-án.

66. 3—2.

Dr. Huszágh István
egyh. felügyelő.

Pályázat.

Az ó-budai ág. h. ev. leányegyházközségben a

vallástanító segédlelkészi

állás megüresedett és azonnal betöltendő. — **Teendők:** 1. A székes-fővárosi elemi és polgári iskolákban a vallás tanítása heti 10 órában. 2. Evente 11 templomi prédikáció. 3. A lelkész helyettesítése a funtióknál. — **Jövedelme:** 1. Két szobás szabad lakás. (Az egyik szoba bútorozott.) 2. Évi 600 (hatszáz) frt, mely fizetés a sikeresen betöltött egy évi próbaidő letelével 700 frtra emeltetik. — A magyar és német nyelvekben teljesen jártas pályázók azonnal jelentkezhetnek az alulírott ó-budai lelkésznel.

Budapest vár, 1899. nov. 12-én.

Scholtz Gusztáv s. k.
buda ó-budai ev. lelkész.
(I. ker. Vár, Verbóczy u. 28.)

Pályázat.

A pesti ágost. hitv. evang. magyar és német egyházgyülekezet ORGONISTA ÉS ÉNEKTANITÓI

állása megüresedvén, ez állásra a nyilvános pályázat ezennel kiiratik.

1. Ez állás elnyerhetésének feltételei a következők:

A pályázó legyen magyar honosságu, ág. hitv. evang. vallású, úgy az orgonajátékban, mint az énektanításban kiváló, és az énektanításra képesített legyen, a magyar és német nyelvet egyaránt teljesen birja.

2. Az orgonista és énektanító kötelességei a következők:

a) Orgononista minőségben úgy a nyilvános istenítiszteletek alkalmával, valamint kívánatra magán functiók alkalmával is köteles az orgonázást ellátni és az éneket vezetni.

b) Temetések alkalmával köteles az éneket az érdekelték által kívánt módon vezetni és az ahhoz szükséges énekesekről gondoskodni;

c) A templomi ének emelése céljából köteles az orgona mellett énekkart szervezni, melynek költségeit a két testvér-gyülekezet viselendő;

d) Énektanítói minőségben köteles az elemi és polgári iskolai, valamint a gymnasiumi növendékeket az énekekben oktatni, és pedig köteles az ifjúságot a zene elméletébe bevezetni és azt egyházi és világi dallamoknak kotta szerinti éneklésébe begyakorolni; az énekorák heti száma azonban 18-nál több nem lehet.

e) Köteles azon tanítóknak, a kik a növendékeiket önmaguk tanítják, az énekekben a kívánt utbaigazítást megadni és szükség esetében nekik énekleczkét adni.

f) Köteles iskolai ünnepélyek alkalmával az éneket vezetni és az iskolai dalárda

karmesteri teendőit végezni; kívánatra köteles a gymnasiumi dalkör vezetését is elvállalni;

g) Köteles idejét és működését kizárólag egyházunk és iskoláinknak szentelni, tehát más nyilvános vagy magán intézetnél tanítói vagy orgonistai állást nem fogadhat és nem láthat el.

3. Az orgonista és énektanítói állással egybekötött javadalmazás a következő: az orgonistai minőségében járó évi 600 frton és a magánfunktóikért megállapított működési illetéken felül, a népiskolai tanítók részére szabályzatilag megállapított fizetést huzza, vagyis alkalmazáskor a III. fizetési fokozat szerint 600 frt fizetést és 200 frt lakpénzt élvez; három szolgálati év lejártával a II. fizetési fokozat szerint 800 frt fizetést és 240 frt lakpénzt nyer; további négy szolgálati év lejártával az I. fizetési fokozatba lép és 1100 frt fizetési 330 frt lakpénzt élvez; az első fizetési fokozatba történt belépésétől számítva minden betöltött öt szolgálati év után 100 frtnyi ötödéves pótlékot nyer. Együttal tagjává lesz az egyházi nyugdíjintézetnek a szabályzat szerinti tagsági járulékok fizetésének kötelezettségével és élvezi a szabályzatilag biztosított ellátási kedvezményeket.

A pályázók felhivatnak, hogy a fenti feltételekben foglalt minősítésüket igazoló okmányokkal kellően felszerelt pályázati folyamodásaikat 1899. évi november hó 30-ig aláírott syndicusnál (V. Bálvány utca 8.) nyújtsák be; fenntartja magának az egyházi választmány, hogy a pályázókat nyilvános istenítiszteletek alkalmával tartandó próbaorgonázásra is meghívhatta.

Kelt a pesti ágost. hitv. evang. magyar és német egyházgyülekezet közös választmányának 1899. évi október hó 23-án tartott üléséből.

Dr. Králik Lajos

közfelügyelő.

Dr. Zsigmondy Jenő

syndicus.

62. 3.—3.